

Varroa en geen einde?

30 jaar ervaring en wat wij daaruit leren kunnen.

1978 begon alles: ik had mijn promotie aan de universiteit van Frankfurt juist afgesloten en was op zoek naar een nieuwe werkgebied.

Toen kwam de vraag juist op tijd, om mij om de juist binnen gesleepte bijenmijt te bekommenen.

Het probleem was te overzien en iedereen was optimistisch.

Men verwachtte dat we dit “varroa” probleem in twee à drie jaar zouden oplossen.

Vandaag in het jaar 2011, mijn pensionering is aan de horizon zichtbaar, is de varroa net zo actueel als toen en ik vraag mij af, wat wij intussen bereikt hebben.

Het begin.

Voor de meesten was het zeker, de snelste oplossing van dit probleem was met chemische producten.

Maar weinige deelde de mening van de Oostenrijker Josef Bretschko.

Die wilde zonder de chemische bestrijding de bijenvolkeren de mogelijkheid tot natuurlijke selectie geven.

landschappen zonder bijen, het verdwijnen van imkers waren horror scenario's en deze maakte de beslissing tussen beide opinie's lichter.

Voor mijn werkgroep en mij begon een schier oneindige weg van producten testen.

Deze reikte van Brompropylat en Coumaphos tot mierenzuur en thymol.

Met de eerste van ons ontwikkelde medicamenten Folbex-VA Neu[®] en Perizine[®] kon de verliezen aan bijen vermeden worden.

Het advies was “twee keer in de winter in het broedvrije volk en iedereen was aan de zekere kant”.

Het tussenspel.

Reeds in het midden van de tachtiger jaren kwam reeds twijfel.

In de streken met veel bijenvolkeren kwamen veel volken niet aan het overwinteren toe.

Men moest reeds in de late zomer behandelen. Mierenzuur was nu het succes artikel.

Bleef de mijtenval laag kon men de winterbehandeling overslaan.

Maar ook in de late zomer werd het eng.

In het zuiden met de late drachten kon men de volkeren niet voor de sparrendracht, zwijgen we van de dennendracht, inzetten.

Afgezien van de heidedracht gebieden was de situatie in het noorden meestal meer ontspannen.

Jaren met hoge verliezen traden hier weiniger op.

Een geintrigeerde bestrijding uit biologische en chemische bestrijding was toen aan de orde.

Niet iedereen kon wennen aan het darrenraat snijden in het voorjaar.

De argumenten gingen van “omslachtig” over “weinig succesvol” tot “mannenmoord” en “angst voor de goede nakomelingen”.

Op vandaag.

Wie ook darrenbroed uitsnijdt kan sinds het begin van het jaar tweeduizend, op veel plaatsen, nauwelijks de extra winterbehandeling overslaan.

Intussen staan zelfs degene die hun bijen een compleet programma aanbieden regelmatig voor een schervenhoop.

De scheur tussen de vroegdracht en late drachtgebieden wordt steeds groter.

Vele imkers uit het zuiden vragen zich af of een tussenbehandeling in de zomer niet de beste oplossing is.

Deze beslissing is niet gemakkelijk want een chemische behandeling kort bij een dracht periode brengt moeilijk incalculerbare risico's met zich mee.

Tenslotte produceren we met honing een residugevoelig levensmiddel.

Kan deze extra behandeling werkelijk onze problemen oplossen?.

Is dit niet een verdere trap op de schier oneindig lijkende behandelingsspiraal?.

Hoe zeer we de mijten achterna rennen wordt aan de dramatische terugval van het aantal mijten duidelijk waarbij de bijenvolken reeds instorten.

Het beste herkend men dit aan het mijten aantal die we bij de raadgeving als kritische grens voor de late zomerbehandeling opgeven.

Waren het in de negentiger jaren dit er nog een 30 tal per dag is dit op vandaag 5 tot 10 stuks.

Niet anders is het bij de winterbehandeling, waar wij met 5 mijten per dag begonnen en op vandaag bij, moeilijk controleerbare, een halve mijt per dag aangekomen zijn.

De toekomst.

Vele vragen zijn open: hebben we over de vele jaren met regelmatig herhaalde behandelingen de mijten niet richting "sterkte" geselecteerd?.

Leiden de nevenwerkingen van de regelmatig ingezette medicamenten op het einde niet tot verzwakking van de weerstandskrachten van onze bijenvolkeren?.

Met nieuwe medicamenten kan men het probleem niet werkelijk oplossen.

Ook de aanwijzing op resistentie van imkers of van onbekwame wetenschappers is ook weinig behulpzaam en betrouwbaar.

Nieuwe wegen moeten gezocht worden.

Een succes bij het ontwikkelen van nieuwe medicatie is veel te onzeker wordt daarom niet gestimuleerd.

Goede resultaten bereikt men reeds met de vernietiging van mijten - niet gekeken naar sterk of zwak - door een radicale broed wegname.

Of de tolerantie teelt oplossingen brengt, blijft nog af te wachten.

Of lukt het de bijen op het einde toch zelf het beste?

Nooit werden de voorstellen van Bretschko helemaal opgegeven.

De eerste observaties van ons komen uit Tunesië.

Dan volgde onderzoeken op Unije en Gotland.

Vandaag word gediscuteerd hoe men, overal, de onbehandelde overlevende volkeren kan vermeederen.

Ook hier staat aan het begin van de selectie altijd het instorten en de ongecontroleerde verspreiding van de mijten.

Onze buurman eist, zijn recht, dat zulke experimenten ver weg van zijn bijen gedaan worden.

Het gaat daarom, ons huidige doen kritisch te overdenken en gelijktijdig zonder taboe's naar nieuwe wegen en oplossing te zoeken.

Dr. Wolfgang Ritter

Die Biene 1/2011 Blz. 7